

4400 sayılı (DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ) ƏLAQƏLİ XİDMƏTLƏR ÜZRƏ BEYNƏLXALQ STANDART

RAZILAŞDIRILMIŞ PROSEDURLAR ÜZRƏ TAPŞIRIQLAR

(Tapşırıq şərtləri 1 yanvar 2022-ci il tarixindən tez olmayaraq razılaşdırılan
prosedurlar üzrə tapşırıqlar üçün etibarlıdır)

MÜNDƏRİCAT

	Paraqraf
Giriş	
Bu ƏXBS-in əhatə dairəsi	1–3
Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq.....	4–6
Bu ƏXBS-in tətbiq sahəsi.....	7–10
Qüvvəyə minmə tarixi	11
Məqsədlər	12
Anlayışlar	13
Tələblər	
Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın bu ƏXBS-ə uyğun olaraq yerinə yetirilməsi.....	14–16
Müvafiq etik normalar.....	17
Peşəkar mühakimə	18
Tapşırıq səviyyəsində keyfiyyətə nəzarət.....	19–20
Tapşırığın qəbulu və davamlılığı	21–23
Tapşırığın şərtlərinin razılaşdırılması	24–26
Razılaşdırılmış prosedurların yerinə yetirilməsi	27–28
Mütəxəssis-praktikin ekspertinin işindən istifadə.....	29
Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabat.....	30–33
Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın digər tapşırıqla birlikdə yerinə yetirilməsi.....	34
Sənədləşdirilmə	35
Praktik tətbiq və digər izahedici materiallar	
Bu ƏXBS-in əhatə dairəsi.....	A1–A8

Qüvvəyə minmə tarixi.....	A9
Anlayışlar	A10–A13
Müvafiq etik normalar.....	A14–A20
Peşəkar mühakimə	A21–A23
Tapşırıq səviyyəsində keyfiyyətə nəzarət.....	A24–A27
Tapşırığın qəbulu və davamlılığı.....	A28–A38
Tapşırığın şərtlərinin razılaşdırılması.....	A39–A44
Razılaşdırılmış prosedurların yerinə yetirilməsi.....	A45
Mütəxəssis-praktikin ekspertinin işindən istifadə.....	A46–A50
Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabat.....	A51–A58
Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın digər tapşırıqla birlikdə yerinə yetirilməsi.....	A59
Sənədləşdirilmə	A60

Əlavə 1: Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq üçün məktub-sazişin nümunəsi

Əlavə 2: Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatların nümunələri

4400 sayılı (düzəliş edilmiş) “*Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqlar*” Əlaqəli Xidmətlər üzrə Beynəlxalq Standart (ƏXBS) “*Keyfiyyətə nəzarət, audit, təhlil, digər təsdiqləmə və əlaqəli xidmətlər üzrə beynəlxalq standartlara ön söz*”ün kontekstində oxunmalıdır.

Giriş

Bu ƏXBS-in əhatə dairəsi

1. Bu Əlaqəli Xidmətlər üzrə Beynəlxalq Standart (ƏXBS) aşağıdakıları müəyyən edir:
 - (a) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı yerinə yetirmək üçün işə cəlb edildikdə mütəxəssis-praktikin məsuliyyətlərini; habelə
 - (b) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın formasını və məzmununu.
2. Bu ƏXBS tapşırıqların maliyyə və ya qeyri-maliyyə xarakterli yoxlama predmetləri ilə bağlı razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqların yerinə yetirilməsinə tətbiq edilir. (İst: Paraq. A1–A2)

1 sayılı BKNS ilə əlaqə¹

3. Keyfiyyət nəzarət sistemləri, strategiyaları və prosedurları şirkətin məsuliyyətidir. 1 sayılı BKNS, şirkətin razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqlarına münasibətdə peşəkar mühasiblərin şirkətlərinə şamil olunur. Bu ƏXBS-in ayrı-ayrı razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqlar səviyyəsində keyfiyyət nəzarətlə bağlı müddəaları şirkətin 1 sayılı BKNS-ə və ya ən azı onu qədər sərt olan tələblərə riayət etməsinə əsasən tərtib edilmişdir. (İst: Paraq. A3–A8)

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq

4. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqda, mütəxəssis-praktik, tapşırıq verən tərəf yerinə yetirilən prosedurların tapşırığın məqsədinə uyğun olduğunu etiraf etdiyi hallarda tapşırıq verən tərəflə razılaşdırdığı prosedurları yerinə yetirir. Mütəxəssis-praktik yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurlar və əlaqəli nəticələr haqqında razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda məlumat verir. Tapşırıq verən tərəf və digər nəzərdə tutulan istifadəçilər mütəxəssis-praktik tərəfindən hesabatda bildirilən razılaşdırılmış prosedurları və nəticələrini özü nəzərdən keçirir və mütəxəssis-praktikin yerinə yetirdiyi işdən öz nəticələrini çıxarır.
5. Bu ƏXBS-ə uyğun olaraq yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurun yerinə yetirilməsi üzrə tapşırığın dəyəri aşağıdakılardan irəli gəlir:
 - (a) Mütəxəssis-praktikin peşə standartlarına, o cümlədən müvafiq etik normalara riayət etməsindən; və
 - (b) Yerinə yetirilən prosedurlar və əlaqəli nəticələr haqqında aydın məlumatvermədən.
6. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq audit, təhlil və ya digər təsdiqləmə tapşırığı deyildir. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq mütəxəssis-praktikin hər hansı formada rəy və ya təsdiqləmə nəticəsini ifadə etməsi məqsədi ilə sübut əldə etməyi nəzərdə tutmur.

Bu ƏXBS-in tətbiq sahəsi

7. Bu ƏXBS, onun tələblərinin müəyyən edildiyi konteksti təmin edən ƏXBS-ə riayət etmək ilə bağlı mütəxəssis-praktikin məqsədlərini ehtiva edir. Məqsədlər razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqda nəyin yerinə yetirilməli olduğunu başa düşməkdə mütəxəssis-praktikə kömək etmək üçün nəzərdə tutulmuşdur.

¹ 1 sayılı "Maliyyə hesabatlarının auditini və təhlilini, habelə digər təsdiqləmə və əlaqəli xidmətlər üzrə tapşırıqları yerinə yetirən şirkətlərdə keyfiyyət nəzarət" Beynəlxalq Keyfiyyət Nəzarət Standartı (BKNS)

8. Bu ƏXBS, “-malı, -məli” şəkilçiləri ilə ifadə edilən, mütəxəssis-praktikin müəyyən edilmiş məqsədlərə çatmasını təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuş tələbləri ehtiva edir.
9. Bundan əlavə, bu ƏXBS onun düzgün başa düşülməsi üçün müvafiq konteksti təmin edən giriş materialını, anlayışları, praktik tətbiqi və digər izahedici materialları ehtiva edir.
10. Praktik tətbiq və digər izahedici materiallarda tələblərin əlavə izahatı və onların yerinə yetirilməsi üçün tövsiyələr verilir. Bu cür tövsiyələr özlüyündə tələb qoymasa da, tələblərin düzgün tətbiqi ilə əlaqədardır. Praktik tətbiq və digər izahedici materiallarda həm də tələblərin tətbiqinə kömək edən bu ƏXBS-də nəzərdə tutulan məsələlər haqqında ilkin məlumatlar verilə bilər.

Qüvvəyə minmə tarixi

11. Bu ƏXBS, tapşırığın şərtləri 1 yanvar 2022-ci il tarixindən tez olmayaraq razılaşdırılan prosedurlar üzrə tapşırıqlar üçün qüvvədədir. (İst: Paraq. A9)

Məqsədlər

12. Bu ƏXBS-ə uyğun olaraq razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqda mütəxəssis-praktikin məqsədləri aşağıdakılardır:
 - (a) Yerinə yetiriləcək prosedurları tapşırıq verən tərəflə razılaşdırmaq;
 - (b) Razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirmək; habelə
 - (c) Yerinə yetirilmiş prosedurlar və əlaqəli nəticələr haqqında bu ƏXBS-in tələblərinə uyğun olaraq məlumat vermək.

Anlayışlar

13. Bu ƏXBS-in məqsədləri üçün istifadə olunan terminlər aşağıda verilmiş mənaları ifadə edir:
 - (a) Razılaşdırılmış prosedurlar (Agreed-upon procedures) – Mütəxəssis-praktik ilə tapşırıq verən tərəfin (və müvafiq halda, digər tərəflərin) razılaşdırdığı prosedurlar. (İst: Paraq. A10)
 - (b) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq (Agreed-upon procedures engagement) – Mütəxəssis-praktikin və tapşırıq verən tərəfin (və müvafiq hallarda, digər tərəflərin) razılaşdırdığı prosedurları yerinə yetirmək, habelə razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda yerinə yetirilmiş prosedurlar və əlaqəli nəticələr haqqında məlumat vermək üçün mütəxəssis-praktikin cəlb olunduğu tapşırıq. (İst: Paraq. A10)
 - (c) Tapşırıq üzrə tərəfdaş (Engagement partner) – Şirkətdə tapşırıqda və onun yerinə yetirilməsinə, şirkətin adından təqdim edilən razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda görə məsuliyyət daşıyan və zəruri hallarda peşəkar, hüquqi və ya tənzimləyici orqan tərəfindən təyin edilmiş müvafiq səlahiyyətə malik tərəfdaş və ya digər şəxs.
 - (d) Tapşırıq verən tərəf (Engaging party) – Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı yerinə yetirmək üçün mütəxəssis-praktiki işə cəlb edən tərəf(lər). (İst: Paraq. A11)
 - (e) Tapşırıq qrupu (Engagement team) – Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı yerinə yetirən bütün tərəfdaşlar və şəxsi heyət, habelə şirkət və ya şəbəkənin şirkəti tərəfindən işə cəlb edilən tapşırıq üzrə prosedurları yerinə yetirən şəxslər. Bura şirkət və ya şəbəkənin şirkəti tərəfindən işə cəlb edilən mütəxəssis-praktikin kənar eksperti daxil deyildir.
 - (f) Nəticələr (Findings) – Nəticələr yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların faktiki nəticələridir.

Nəticələr obyektiv şəkildə yoxlanıla bilər. Bu ƏXBS-dəki nəticələrə istinadlar istənilən formada rəy və ya nəticələri, eləcə də mütəxəssis-praktikin verə biləcəyi tövsiyələri istisna edir. (İst: Paraq. A12–A13)

- (g) Nəzərdə tutulan istifadəçilər (Intended users) – Mütəxəssis-praktikin razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatı istifadə edəcəklərini nəzərdə tutduğu şəxs(lər) və ya təşkilat(lar), yaxud qrup(lar). Bəzi hallarda, razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın ünvanlanmadığı nəzərdə tutulan istifadəçilər ola bilər. (İst: Paraq. A10)
- (h) Mütəxəssis-praktik (Practitioner) – Tapşırığı yerinə yetirən şəxs(lər) (adətən tapşırıq üzrə tərəfdaş və ya tapşırıq qrupunun yaxud müvafiq hallarda şirkətin digər üzvləri). Bu ƏXBS-də bir mənalı olaraq tələbin və ya vəzifənin tapşırıq üzrə tərəfdaş tərəfindən yerinə yetiriləcəyi nəzərdə tutulduğu hallarda “mütəxəssis-praktik” termini əvəzinə “tapşırıq üzrə tərəfdaş” termini istifadə edilir
- (i) Mütəxəssis-praktikin eksperti (Practitioner’s expert) – Təsdiqləmə və əlaqəli xidmətlərdən fərqli sahədə səriştəsi olan, onun bu sahədə işi mütəxəssis-praktikə razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq üçün öz vəzifələrini həyata keçirməkdə kömək etmək üçün istifadə edilən şəxs və ya təşkilat. Mütəxəssis-praktikin eksperti mütəxəssis-praktikin daxili eksperti (mütəxəssis-praktikin şirkətində və ya şəbəkənin şirkətində tərəfdaş və ya işçi heyəti, o cümlədən müvəqqəti işçi heyəti olan) və ya mütəxəssis-praktikin kənar eksperti ola bilər
- (j) Peşəkar mühakimə (Professional judgment) – Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın yerinə yetirilməsi şəraitinə uyğun fəaliyyət qaydaları haqqında əsaslandırılmış qərarlar qəbul edərkən audit, bu ƏXBS və müvafiq etik normalar çərçivəsində müvafiq təlim, bilik və təcrübənin tətbiq olunması
- (k) Müvafiq etik normalar (Relevant ethical requirements) – Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqları yerinə yetirərkən tapşırıq qrupunun riayət etməli olduğu etik normalar. Bir qayda olaraq bu normalar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının (IESBA) “*Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsi*” (o cümlədən Beynəlxalq Müstəqillik Standartları (IESBA Məcəlləsi) ilə daha sərt olan milli tələbləri ehtiva edir.
- (l) Məsul tərəf (Responsible party) - Razılaşdırılmış prosedurların yerinə yetirildiyi predmetə cavabdeh olan tərəf(lər).

Tələblər

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın bu ƏXBS-ə uyğun olaraq yerinə yetirilməsi

14. Bu ƏXBS-in məqsədlərini başa düşmək və tələblərini düzgün tətbiq etmək üçün onun bütün mətnini, o cümlədən onun tətbiqi və digər izahedici materialları başa düşməlidir.

Müvafiq tələblərə riayət etmə

15. Konkret tələbin razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığa aidiyyəti olmadıqda, məsələn, tələbin əhatə etdiyi hallar tapşırıqda mövcud olmadıqda, mütəxəssis-praktik bu ƏXBS-in hər bir tələbinə riayət etməlidir.

16. Mütəxəssis-praktik, razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığa aid olan bu ƏXBS-in bütün tələblərinə riayət etmədiyi halda, o, bu ƏXBS-in tələblərinə riayət etməsini bildirməməlidir.

Müvafiq etik normalar

17. Mütəxəssis-praktik müvafiq etik normalara riayət etməlidir. (İst: Paraq. A14–A20)

Peşəkar mühakimə

18. Mütəxəssis-praktik tapşırığın şərtlərini nəzərə almaqla razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın qəbul edilməsində, həyata keçirilməsində və hesabat verilməsində peşəkar mühakimə yürütməlidir. (İst: Paraq. A21–A23)

Tapşırıq səviyyəsində keyfiyyətə nəzarət

19. Tapşırıq üzrə tərəfdaş aşağıdakılara görə məsuliyyəti öz üzərinə götürür:

- (a) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın, o cümlədən, müvafiq halda, mütəxəssis-praktikin eksperti tərəfindən yerinə yetirilən işin ümumi keyfiyyətinə; habelə (İst. Paraq. A24)
- (b) Tapşırığın şirkətin keyfiyyətə nəzarət strategiyasına və prosedurlarına uyğun olaraq yerinə yetirilməsinə:
 - (i) Şifarişçilərin və tapşırıqların qəbulu və davamlılığı ilə bağlı müvafiq prosedurlara riayət etməklə; (İst: Paraq. A25)
 - (ii) Tapşırıq qrupunun və tapşırıq qrupuna daxil olmayan hər hansı bir mütəxəssis-praktikin ekspertlərinin razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı yerinə yetirmək üçün müvafiq səriştə və bacarıqlara malik olduqlarından əmin olmaqla;
 - (iii) Tapşırıq qrupunun üzvlərinin müvafiq etik normalara riayət etməməsinin əlamətlərinin olmasına diqqət yetirməklə və tapşırıq qrupunun üzvlərinin müvafiq etik normalara riayət etmədiyini bildiren məsələlər tapşırıq üzrə tərəfdaşın diqqətini cəlb etdikdə, müvafiq tədbirlər müəyyən etməklə; (İst: Paraq. A26)
 - (iv) Peşə standartlarına və qüvvədə olan qanun və qaydaların tələblərinə uyğun olaraq tapşırığa rəhbərlik etmək, nəzarət etmək və yerinə yetirməklə; habelə
 - (v) Müvafiq tapşırıq sənədlərinin saxlanılmasına görə məsuliyyət daşımaqla.

20. Mütəxəssis-praktikin ekspertinin işindən istifadə ediləcəyi halda, tapşırıq üzrə tərəfdaş əmin olmalıdır ki, mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabata daxil edilən nəticələrə görə məsuliyyəti öz üzərinə götürmək üçün yetərli dərəcədə mütəxəssis-praktikin ekspertinin işində iştirak edə biləcəkdir. (İst: Paraq. A27)

Tapşırığın qəbulu və davamlılığı

21. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı qəbul etməzdən və ya davam etdirməzdən əvvəl mütəxəssis-praktik tapşırığın məqsədi barədə anlayış əldə etməlidir. Mütəxəssis-praktikdən yerinə yetirilməsi tələb olunan prosedurların razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın məqsədləri üçün münasib olmadığını göstərən hər hansı fakt və ya şərait mütəxəssis-praktikə məlum olduğu halda, mütəxəssis-praktik tapşırığı qəbul etməməli və ya davam etdirməməlidir. (İst: Paraq. A28–A31)

22. Mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı yalnız aşağıdakı hallarda qəbul etməli və ya davam etdirməlidir: (İst: Paraq. A28–A31)

- (a) Tapşırıq verən tərəf mütəxəssis-praktik tərəfindən yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulan prosedurların tapşırığın məqsədinə uyğun olduğunu etiraf etdikdə;
- (b) Mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirmək üçün lazım olan məlumatı əldə edə biləcəyini ehtimal etdikdə;

- (c) Razılaşdırılmış prosedurlar və əlaqədar nəticələr obyektiv, aydın, yanıldıcı olmayan və fəxr edilə bilməyən müxtəli terminlərlə təsvir edilə bildikdə; (İst: Paraq. A32–A36)
 - (d) Mütəxəssis-praktikin müvafiq etik normalara riayət olunmayacağına inanmaq üçün heç bir əsası olmadıqda; habelə
 - (e) Mütəxəssis-praktikdən müstəqillik tələblərinə riayət etmək tələb olunursa, mütəxəssis-praktikin müstəqillik tələblərinin yerinə yetirilməyəcəyinə inanmaq üçün heç bir səbəbi olmadıqda. (İst: Paraq. A37–A38)
23. Tapşırıq üzrə tərəfdaş daha əvvəl məlum olduğu təqdirdə şirkətin tapşırığı yerinə yetirməkdən imtina etməsinə səbəb ola biləcək məlumatı əldə edərsə, tapşırıq üzrə tərəfdaş həmin məlumatı dərhal şirkətə çatdırmalıdır ki, şirkət və tapşırıq üzrə tərəfdaş lazımı tədbirlər görə bilsinlər.

Tapşırığın şərtlərinin razılaşdırılması

24. Mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın şərtlərini tapşırıq verən tərəflə razılaşdırılmalı və tapşırığın razılaşdırılmış şərtlərini məktub-sazişdə və ya digər uyğun yazılı razılaşma formasında qeyd etməlidir. Bu şərtlərə aşağıdakılar daxil edilməlidir: (İst: Paraq. A39–A40)
- (a) Yerinə yetiriləcək razılaşdırılmış prosedurların aid olduğu yoxlama predmetinin (predmetlərinin) müəyyən edilməsi;
 - (b) Tapşırıq verən tərəfin müəyyən etdiyi tapşırığın məqsədi və razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın nəzərdə tutulan istifadəçiləri;
 - (c) Müvafiq halda, tapşırıq verən tərəfin müəyyən etdiyi məsul tərəf və razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların aid olduğu predmetə məsul tərəfin cavabdeh olması əsasında yerinə yetirilməsi barədə bəyanat;
 - (d) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı yerinə yetirərkən mütəxəssis-praktikin riayət edəcəyi müvafiq etik normaların təsdiqi;
 - (e) Mütəxəssis-praktikin müstəqillik tələblərinə riayət etməsinin tələb edilib-edilməməsinə dair bəyanat və tələb edildiyi təqdirdə, müvafiq müstəqillik tələbləri; (İst: Paraq. A37–A38)
 - (f) Aşağıdakı bəyanatlar da daxil olmaqla, razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın xüsusiyyəti:
 - (i) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın mütəxəssis-praktikin tapşırıq verən tərəf (və müvafiq olduqda, digər tərəflər) ilə razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirməsini və nəticələr barədə hesabat verməsini əhatə etməsi; (İst: Paraq. A10)
 - (ii) Nəticələrin yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların faktiki nəticələri olması; habelə
 - (iii) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın təsdiqləmə tapşırığı olmaması və müvafiq olaraq, mütəxəssis-praktikin rəy və ya təsdiqləmə nəticəsini bildirməməsi;
 - (g) Razılaşdırılmış prosedurların tapşırığın məqsədləri üçün uyğun olduğunun tapşırıq verən tərəfin (və müvafiq halda, digər tərəflərin) təsdiqləməsi; (İst: Paraq. A10)
 - (h) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın ünvanlandığı şəxslərin müəyyən edilməsi;
 - (i) Yerinə yetiriləcək prosedurların xüsusiyyəti, müddəti və həcmnin aydın, yanıldıcı olmayan və fərqli şərhləndirilməyən terminlərlə təsvir edilməsi; habelə (İst: Paraq. A41–A42)

(j) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın nəzərdə tutulan formasına və məzmununa istinad.

25. Əgər tapşırıq yerinə yetirilərkən razılaşdırılmış prosedurlara dəyişikliklər edilərsə, mütəxəssis-praktik dəyişiklik edilmiş prosedurları əks etdirən düzəliş edilmiş tapşırıq şərtlərini tapşırıq verən tərəflə razılaşdırmalıdır. (İst: Paraq. A43)

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə təkrarlanan tapşırıqlar

26. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə təkrarlanan tapşırıqları yerinə yetirərkən mütəxəssis-praktik, tapşırıqın qəbulu ilə bağlı mülahizələrdə dəyişikliklər də daxil olmaqla, tapşırıqın şərtlərinə yenidən baxılmasını tələb edib-etmədiyini və tapşırıq verən tərəfə mövcud tapşırıq şərtlərini xatırlatmağa ehtiyacın olub-olmadığını müəyyən etməlidir. (İst: Paraq. A44)

Razılaşdırılmış prosedurların yerinə yetirilməsi

27. Mütəxəssis-praktik tapşırıqın şərtlərinə uyğun olaraq razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirməlidir.

28. Mütəxəssis-praktik yazılı təqdimatların tələb edilməsinin zəruri olub-olmadığını nəzərdən keçirməlidir. (İst: Paraq. A45)

Mütəxəssis-praktikin ekspertinin işindən istifadə

29. Mütəxəssis-praktik mütəxəssis-praktikin ekspertinin işindən istifadə etdiyi halda, aşağıdakıları yerinə yetirməlidir: (İst: Paraq. A46–A47, A50)

- (a) Mütəxəssis-praktikin ekspertinin səriştəsini, bacarıqlarını və obyektivliyini qiymətləndirməlidir;
- (b) Mütəxəssis-praktikin eksperti ilə həmin ekspertin işinin xüsusiyyətini, əhatə dairəsini və məqsədləri razılaşdırmalıdır; (İst: Paraq. A48–A49)
- (c) Mütəxəssis-praktikin eksperti tərəfindən yerinə yetirilən işin xüsusiyyəti, müddəti və həcmnin ekspertlə razılaşdırılmış işə uyğun olub-olmadığını müəyyən etməlidir; habelə
- (d) Nəticələrdə mütəxəssis-praktikin eksperti tərəfindən yerinə yetirilən işi nəzərə alaraq yerinə yetirilən işin nəticələrinin müvafiq şəkildə təsvir edilib-edilmədiyini müəyyən etməlidir.

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabat

30. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabat yazılı şəkildə olmalı və aşağıdakıları ehtiva etməlidir:

(İst: Paraq. A51)

- (a) Hesabatın razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabat olduğunu aydın şəkildə bildirən başlıq;
- (b) Tapşırıqın şərtlərində göstərilən ünvan sahibi;
- (c) Yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların aid olduğu yoxlama predmetinin müəyyən edilməsi; (İst: Paraq. A52)
- (d) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın məqsədinin müəyyən edilməsi və razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın başqa məqsəd üçün uyğun ola bilməyəcəyi barədə bəyanat; (İst: Paraq. A53–A54)
- (e) Aşağıdakıları əks etdirən razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqın təsviri:
 - (i) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq mütəxəssis-praktikin tapşırıq verən tərəf (və

müvafiq halda, digər tərəflər) ilə razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirməsini və nəticələr üzrə hesabat verməsini əhatə edir; (İst: Paraq. A10)

- (ii) Nəticələr yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların faktiki nəticələridir; habelə
- (iii) Tapşırıq verən tərəf (və müvafiq halda digər tərəflər) razılaşdırılmış prosedurların tapşırığın məqsədləri üçün uyğun olduğunu etiraf etmişdir; (İst: Paraq. A10)
- (f) Müvafiq halda tapşırıq verən tərəfin müəyyən etdiyi məsul tərəf və məsul tərəfin yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların aid olduğu predmetə görə cavabdeh olduğu barədə bəyanat;
- (g) Tapşırığın 4400 sayılı (düzəliş edilmiş) ƏXBS-ə uyğun olaraq yerinə yetirildiyi barədə bəyanat;
- (h) Mütəxəssis-praktikin razılaşdırılmış prosedurların məqsədəuyğunluğu ilə bağlı heç bir açıqlama verməməsi barədə bəyanat;
- (i) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın təsdiqləmə tapşırığı olmadığına və müvafiq olaraq, mütəxəssis-praktikin rəy və ya təsdiqləmə nəticəsini ifadə etmədiyinə dair bəyanat;
- (j) Mütəxəssis-praktikin əlavə prosedurları yerinə yetirdiyi təqdirdə hesabat veriləcək digər məsələlərin diqqətini cəlb edə biləcəyi barədə bəyanat;
- (k) Mütəxəssis-praktikin IESBA Məcəlləsinin etik normalarına və ya digər peşə tələblərinə, yaxud ən azı onlar qədər sərt olan, qanun və ya qaydalarla müəyyən edilən tələblərə riayət etməsinə dair bəyanat;
- (l) Müstəqilliklə bağlı:
 - (i) Mütəxəssis-praktikdən müstəqil olmaq tələb olunmadıqda və müstəqillik tələblərinə riayət etmək tapşırığının şərtlərində başqa cür razılaşdırılmadıqda, tapşırığın məqsədləri üçün mütəxəssis-praktikin riayət etməli olduğu müstəqillik tələblərinin olmadığı barədə bəyanat; yaxud
 - (ii) Mütəxəssis-praktikdən müstəqil olmaq tələb olunduqda və ya tapşırığın şərtlərində müstəqillik tələblərinə riayət etməyə razılıq verdikdə, mütəxəssis-praktikin müvafiq müstəqillik tələblərinə riayət etməsi barədə bəyanat. Bəyanatda müvafiq müstəqillik tələbləri müəyyən edilməlidir;
- (m) Mütəxəssis-praktikin üzv olduğu şirkətin 1 sayılı BKNS-i və ya digər peşə tələblərini, yaxud ən azı 1 sayılı BKNS kimi sərt olan qanun və ya qaydaların tələblərini tətbiq etdiyinə dair bəyanat. Mütəxəssis-praktik peşəkar mühasib olmadığı halda bəyanatda ən azı 1 sayılı BKNS kimi sərt olan, qanun və ya qaydaların tətbiq edilən peşə tələbləri müəyyən edilməlidir;
- (n) Tapşırığın şərtlərində razılaşdırılan hər bir prosedurun xüsusiyyəti və həcmi, müvafiq halda isə müddəti təfərrüatlı təqdim edilən prosedurların təsviri; (İst: Paraq. A55–A57)
- (o) Aşkar edilən istisnalar ilə bağlı təfərrüatlar da daxil olmaqla yerinə yetirilən hər bir prosedurun nəticələri; (İst: Paraq. A55–A56)
- (p) Mütəxəssis-praktikin imzası;
- (q) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın tarixi; habelə
- (r) Mütəxəssis-praktikin fəaliyyət göstərdiyi yurisdiksiyadakı məkan.

31. Mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda mütəxəssis-praktikin eksperti tərəfindən yerinə yetirilən işə istinad etdiyi halda hesabatın mətni ekspertin cəlb edilməsi səbəbindən prosedurların yerinə yetirilməsi və nəticələrin məruzə edilməsi üzrə mütəxəssis-praktikin məsuliyyətinin azaldılmasını nəzərdə tutmamalıdır. (İst: Paraq. A58)

32. Mütəxəssis-praktik 30(o) bəndində tələb olunduğu kimi nəticələrin təsvirindən əlavə razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda nəticələrin xülasəsini təqdim etdiyi halda:

- (a) Nəticələrin xülasəsi obyektiv, aydın ifadələrlə, yanıldıcı olmayan və fərqli şərh edilməyən şəkildə təsvir edilməlidir; habelə
- (b) Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda xülasənin oxunmasının hesabatın tam oxunmasını əvəz etmədiyini əks etdirən bəyanat daxil edilməlidir.

33. Mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın tarixini bu ƏXBS-ə uyğun olaraq razılaşdırılmış prosedurları tamamladığı və nəticələri müəyyən etdiyi tarixdən tez qoymamalıdır.

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın digər tapşırıqla birlikdə yerinə yetirilməsi

34. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabat digər tapşırıqlar üzrə hesablardan aydın şəkildə fərqləndirilməlidir. (İst: Paraq. A59)

Sənədləşdirilmə

35. Mütəxəssis-praktik tapşırığın sənədlərinə aşağıdakıları daxil etməlidir: (İst: Paraq. A60)

- (a) Tapşırığın yazılı şərtlərini və müvafiq hallarda prosedurlara dəyişikliklərlə bağlı tapşırıq verən tərəfin razılığı;
- (b) Yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların xüsusiyyəti, müddəti və həcmi; habelə
- (c) Razılaşdırılmış prosedurlar nəticəsində əldə edilən nəticələr.

Praktik tətbiq və digər izahedici materiallar

Bu ƏXBS-in əhatə dairəsi (İst: Paraq. 2)

A1. Bu BSRS-də "mövzuya" istinad məlumat, sənədlər, ölçmələr və ya müvafiq olaraq qanun və qaydalara uyğunluq da daxil olmaqla, razılaşdırılmış prosedurların yerinə yetirildiyi hər şeyi əhatə edir.

A2. Yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın aid olduğu maliyyə və qeyri-maliyyə predmetlərinin nümunələrinə aşağıdakılar daxildir:

- Aşağıdakılar ilə əlaqəli maliyyə predmetləri:
 - Müəssisənin maliyyə hesabatları və ya əməliyyatlarının xüsusi növləri, hesab qalıqları və ya maliyyə hesabatlarında açıqlamalar.
 - Maliyyələşdirmə proqramında tələb olunan xərclərin uyğunluğu.
 - Gəlirlərin faizi əsasında müəyyən edilən qonorar, icarə və ya franşayzinq haqlarının müəyyən edilməsi üçün gəlirlər.
 - Tənzimləyici orqanlar üçün kapitalın yetərlik əmsalları.

- Aşağıdakılar ilə əlaqəli qeyri-maliyyə predmetləri:
 - Mülki aviasiya orqanına bildirilən sərnişin sayı.
 - Barəsində məlumatlar tənzimləyici orqana verilmiş saxta və ya qüsurlu malların məhv edilməsinin müşahidə edilməsi.
 - Barəsində məlumatlar tənzimləyici orqana verilən lotereya tirajları üçün məlumat toplama prosesləri.
 - Barəsində tənzimləyici orqana məlumat verilmiş istixana qazı emissiyalarının həcmi.

Yuxarıdakı siyahı tam deyildir. Kənar hesabatlarla dair yeni tələblər yarandıqca əlavə predmet növləri yarana bilər.

1 sayılı BKNS ilə əlaqə (İst. Paraq. 3)

A3. 1 sayılı BKNS əlaqəli xidmətlər üzrə tapşırıqlar, o cümlədən razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqlar üçün keyfiyyətə nəzarət sistemini yaratmaq və saxlamaq üçün şirkətin məsuliyyətlərini müəyyən edir. Bu məsuliyyətlər aşağıdakıların müəyyən edilməsi üçün nəzərdə tutulur:

- Şirkətin keyfiyyətə nəzarət sistemi; habelə
- Keyfiyyətə nəzarət sisteminin məqsədinə nail olmaq üçün hazırlanmış şirkətin əlaqəli strategiyası və bu strategiyaya riayət olunmasını həyata keçirmək və nəzarət etmək üçün onun prosedurları.

A4. 1 sayılı BKNS-ə əsasən, aşağıdakılara dair ağılabatan əminliyi təmin etmək üçün şirkətin keyfiyyətə nəzarət sistemini yaratmaq və saxlamaq öhdəliyi vardır:

- (a) Şirkət və onun işçiləri peşə standartlarına və qüvvədə olan qanun və qaydaların tələblərinə riayət edir; habelə
- (b) Şirkət və ya tapşırıq üzrə tərəfdaşlar tərəfindən verilən hesabatlar şəraitə uyğundur.²

A5. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqlar ilə bağlı 1 sayılı BKNS-i qəbul etməmiş yurisdiksiyada bu cür tapşırıqları yerinə yetirən şirkətlərdə keyfiyyətə nəzarət üçün tələblər müəyyən edilə bilər. Tapşırıq səviyyəsində keyfiyyətə nəzarətlə bağlı bu BKNS-in müddəaları qəbul edilmiş keyfiyyətə nəzarət tələblərinin ən azı 1 sayılı BKNS-dəki tələblər qədər sərt olmasına əsaslanır. Bu, həmin tələblər şirkətin aşağıdakı elementlərin hər birini müəyyən edən strategiya və prosedurları özündə əks etdirən keyfiyyətə nəzarət sistemini yaratmaq üçün öhdəlik də daxil olmaqla 1 sayılı BKNS-in məqsədlərinə nail olmaq üçün öhdəliklər qoyduğu zaman əldə edilir:

- Şirkət daxilində keyfiyyət üzrə rəhbərliyin öhdəlikləri;
- Müvafiq etik normalar;
- Şifarişçi və xüsusi tapşırıqların qəbulu və davamlılığı;
- İnsan resursları;
- Tapşırığın yerinə yetirilməsi; habelə
- Monitorinq.

A6. Şirkətin keyfiyyətə nəzarət sistemi kontekstində tapşırıq qrupları tapşırığa şamil olunan keyfiyyətə nəzarət prosedurlarını həyata keçirmək üçün məsuliyyət daşıyırlar.

A7. Şirkət və ya digər tərəflərin təqdim etdiyi məlumatda başqa hal nəzərdə tutulmadıqda, tapşırıq qrupu şirkətin keyfiyyətə nəzarət sistemində etibar etmək hüququna malikdir. Məsələn, tapşırıq qrupu aşağıdakılar ilə bağlı şirkətin keyfiyyətə nəzarət sistemində etibar edə bilər:

² 1 sayılı BKNS, 11-ci paraqraf

- Heyətin işə qəbulu və rəsmi təlim keçirilməsi vasitəsilə səriştəliliyi.
- Qəbul və davamlılıq sistemləri vasitəsilə sifarişçilərlə əlaqənin saxlanması.
- Monitoring prosesi vasitəsilə qanun və qaydaların tələblərinə riayət edilməsi.

Şirkətin keyfiyyət nəzarət sistemində aşkar edilmiş razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığa təsir göstərə bilən çatışmazlıqları nəzərə aldıqda, həmin razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın kontekstində tapşırıq üzrə tərəfdaşın yetərli hesab etdiyi vəziyyəti düzəltmək üçün şirkət tərəfindən görülən tədbirləri nəzərdən keçirə bilər.

A8. Şirkətin keyfiyyət nəzarət sistemindəki çatışmazlıq mütləq razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın peşə standartlarına və qüvvədə olan qanun və qaydaların tələblərinə uyğun yerinə yetirilmədiyini və ya razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın uyğun olmadığını göstərmir.

Qüvvəyə minmə tarixi (İst: Paraq. 11)

A9. Bir neçə ili əhatə edən tapşırıq şərtləri üçün mütəxəssis-praktiklər razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqların qüvvəyə minmə tarixindən tez olmayaraq bu ƏXBS-ə uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tapşırıq şərtlərini yeniləmək istəyə bilərlər.

Anlayışlar

Tapşırıq verən tərəf və digər nəzərdə tutulan istifadəçilər (İst: Paraq. 13(a), 13(b), 13(d), 13(g), 24(f)(i), 24(g), 30(e)(i), 30(e)(iii))

A10. Bəzi hallarda prosedurlar tapşırıq verən tərəflə yanaşı nəzərdə tutulan istifadəçilərlə də razılaşdırıla bilər. Tapşırıq verən tərəf olmayan nəzərdə tutulan istifadəçilər prosedurların məqsədəuyğunluğunu da təsdiq edə bilərlər.

A11. Tapşırıq verən tərəf müxtəlif hallarda məsul tərəf, tənzimləyici orqan və ya digər nəzərdə tutulan istifadəçi ola bilər. Bu BSHS-də cəlbədicə tərəfə istinadlar müvafiq olduqda bir çox cəlbədicə tərəfləri əhatə edir.

Nəticələr (İst: Paraq. 13(f))

A12. Nəticələr obyektiv şəkildə yoxlanıla bilər, bu o deməkdir ki, eyni prosedurları yerinə yetirən müxtəlif mütəxəssis-praktiklərin eyni nəticələr əldə etməsi nəzərdə tutulur. Nəticələrdə rəy və ya qənaətin bildirilməsi, eləcə də mütəxəssis-praktikin verə biləcəyi hər hansı tövsiyələr istisna edilir.

A13. Mütəxəssis-praktiklər "nəticələr" əvəzinə "faktiki nəticələr" terminindən istifadə edə bilərlər, məsələn, mütəxəssis-praktik "nəticələr" termininin səhv başa düşülə biləcəyindən narahat olduğu hallarda. Bu, "nəticələr" termininin faktiki olmayan nəticələrin daxil edildiyi yurisdiksiyalarda və ya dillərdə belə ola bilər.

Müvafiq etik normalar (İst: Paraq. 17)

Obyektivlik və müstəqillik

A14. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı yerinə yetirən mütəxəssis-praktikdən müvafiq etik normalara riayət etməsi tələb olunur. Müvafiq etik normalar bir qayda olaraq daha sərt olan milli tələblərlə birlikdə IESBA Məcəlləsini ehtiva edir. IESBA Məcəlləsi mütəxəssis-praktiklərdən obyektivlik də daxil olmaqla təməl prinsiplərə riayət etməyi tələb edir ki, bu da mütəxəssis-praktikdən qeyri-obyektivlik, maraqların toqquşması və ya kənar şəxslərin qeyri-qanuni təsiri səbəbindən öz peşəkar və ya işgüzar mühakimələrini şübhə altına qoymamağı tələb edir. Müvafiq olaraq, mütəxəssis-praktikə şamil olunan müvafiq etik normalar, ən azı, razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı yerinə yetirərkən

mütəxəssis-praktikdən obyektiv olmağı tələb edəcəkdir.

A15. IESBA Məcəlləsində razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqlar üçün müstəqillik tələbləri yoxdur. Bununla belə, milli etika məcəllələri, qanunlar və ya qaydalar, digər peşə tələbləri və ya razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın predmeti ilə bağlı müqavilə, proqram və ya razılaşmanın şərtlərində müstəqilliyə aid tələblər müəyyən edilə bilər.

*Qanun və qaydalara riayətmə*³

A16. Qanun, qayda və ya müvafiq etik normalar:

- (a) Mütəxəssis-praktikdən aşkar edilmiş və ya ehtimal edilən qanun və qaydalara riayətməmə halları barədə müəssisədən kənar müvafiq səlahiyyətli orqana məlumat verməsini tələb edə bilər.
- (b) Müəssisədən kənar müvafiq səlahiyyətli orqana hesabatvermənin mövcud şəraitdə uyğun ola biləcəyi öhdəlikləri müəyyən edə bilər.⁴

A17. Aşkar edilmiş və ya ehtimal edilən qanun və qaydalara riayətməmə halları barədə müəssisədən kənar müvafiq səlahiyyətli orqanlara hesabat vermək lazım ola bilər və ya mövcud şəraitdə məqsədəuyğun ola bilər:

- (a) Qanun, qaydalar və ya müvafiq etik normalara əsasən mütəxəssis-praktikin hesabat verməsi tələb oluna bilər;
- (b) Mütəxəssis-praktik müəyyən etmişdir ki, hesabatvermə müvafiq etik normalara uyğun olaraq aşkar edilmiş və ya ehtimal edilən riayətməmə hallarına cavab vermək üçün məqsədəuyğun tədbirdir; yaxud
- (c) Qanun, qayda və ya müvafiq etik normalar mütəxəssis-praktikə bunu etmək hüququnu verir.

A18. Mütəxəssis-praktikin razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın yerinə yetirilməsi üçün qanun və qaydalar haqqında zəruri olduqdan artıq anlayış səviyyəsinə malik olması nəzərdə tutulmur. Bununla belə, qanun, qayda və ya müvafiq etik normalara uyğun olaraq mütəxəssis-praktikin aşkar edilmiş və ya ehtimal edilən riayətməmə hallarına cavab vermək üçün bilik, peşəkar mühakimə və təcrübə tətbiq etməsi nəzərdə tutula bilər. Hərəkətin faktiki riayətməmə təşkil edib-etməməsi son nəticədə məhkəmə və ya digər müvafiq məhkəmə orqanı tərəfindən müəyyən ediləcək məsələdir.

A19. Bəzi hallarda aşkar edilmiş və ya ehtimal edilən qanunlara və qaydalara riayətməmə halları barədə müəssisədən kənar müvafiq səlahiyyətli orqanlara məlumat verməyə mütəxəssis-praktikin qanuna, qaydalara və ya müvafiq etik normalara əsasən məxfilik öhdəliyi mane ola bilər. Digər hallarda, aşkar edilmiş və ya ehtimal edilən riayətməmə halları barədə müəssisədən kənar müvafiq səlahiyyətli orqana məlumatvermə müvafiq etik normalara əsasən məxfilik öhdəliyinin pozulması hesab edilməyəcəkdir.⁵

A20. Mütəxəssis-praktik daxili məsləhətləşmə (məsələn, şirkət və ya şəbəkənin şirkəti daxilində), hər hansı konkret hərəkətin həyata keçirilməsinin peşəkar və ya hüquqi nəticələrini başa düşmək üçün hüquqi məsləhət almağı və ya tənzimləyici və ya peşəkar orqanlardan məxfi olaraq məsləhət almağı (qanun və ya qaydalarla qadağan edilmədiyi və ya məxfilik öhdəliyini pozmadığı hallarda) nəzərdən keçirə bilər.⁶

³ Müvafiq etik normalarda göstərilə bilər ki, qanunlara və qaydalara riayət edilməməsi saxtakarlığı əhatə edir. Bax: məsələn, IESBA Məcəlləsinin 360.5 A2 paragrafı.

⁴ Bax: məsələn, IESBA Məcəlləsinin R360.36 - 360.36A3 paragrafları.

⁵ Bax: məsələn, IESBA Məcəlləsinin R114.1, 114.1 A1 və R360.37 paragrafları.

⁶ Bax: məsələn, IESBA Məcəlləsinin 360.39 A1 paragrafı.

Peşəkar mühakimə (İst: Paraq. 18)

A21. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq yerinə yetirilərkən müvafiq hallarda bu ƏXBS-in tələblərinin və müvafiq etik normaların tətbiq edilməsində, habelə fəaliyyət haqqında əsaslandırılmış qərarların qəbul edilməsində peşəkar mühakimə yürüdüldür.

A22. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı qəbul edərkən, yerinə yetirərkən və haqqında hesabat verərkən peşəkar mühakimə yürüdüldür, məsələn:

Tapşırıq qəbul edilərkən

- İcra ediləcək prosedurların xüsusiyyətinin, müddətinin və həcmnin (tapşırığın məqsədini nəzərə almaqla) tapşırıq verən tərəflə (və müvafiq olduqda, digər tərəflərlə) müzakirə edilməsi və razılaşdırılması.
- Tapşırığın qəbulu və davamlılığı şərtlərinin yerinə yetirilib-yetirilmədiyinin müəyyən edilməsi.
- Tapşırığın şərtlərində razılaşdırıldığı prosedurları yerinə yetirmək üçün lazım olan resursların, o cümlədən mütəxəssis-praktikin cəlb edilməsi ehtiyacının müəyyən edilməsi.
- Mütəxəssis-praktikdən razılaşdırılması xahiş olunan prosedurların razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın məqsədləri üçün məqsədəuyğun olmadığını göstərən faktlar və ya hallar mütəxəssis-praktikə məlum olduğu halda, müvafiq tədbirlərin müəyyən edilməsi.

Tapşırıq yerinə yetirilərkən

- Razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirərkən mütəxəssis-praktikə aşağıdakılar məlum olarsa, müvafiq hərəkətlərin və ya cavab tədbirlərinin müəyyən edilməsi:
 - Fırıldaçılıq, yaxud qanunlara və ya qaydalara riayət etməmə faktları və ya ehtimalları bildiren məsələlər.
 - Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığa aid olan məlumatın bütövlüyünü şübhə altına alan və ya məlumatın yanlışlığı ola biləcəyini göstərən digər məsələlər.
 - Razılaşdırılmış şəkildə yerinə yetirilə bilməyən prosedurlar.

Tapşırıq haqqında hesabat verilərkən

- Nəticələrin obyektiv şəkildə və kifayət qədər təfərrüatlı şəkildə təsvir edilməsi, o cümlədən istisnalar aşkar edildikdə.

A23. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı yerinə yetirərkən, razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirərkən mütəxəssis-praktikin peşəkar mühakimə yürütməsinə ehtiyac aşağıdakı səbəblərə görə də daxil olmaqla məhduddur:

- Tapşırıq verən tərəf yerinə yetirilən prosedurların tapşırığın məqsədləri üçün uyğun olduğunu qəbul etdiyi hallarda razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq mütəxəssis-praktik və tapşırıq verən tərəf ilə razılaşdırılmış prosedurların yerinə yetirilməsini ehtiva edir.
- Razılaşdırılmış prosedurlar və bu prosedurların yerinə yetirilməsindən irəli gələn nəticələr obyektiv şəkildə, aydın, yanlış olmayan və fərqli şərh edilməyən terminlərlə təsvir edilə bilər.
- Nəticələr obyektiv şəkildə yoxlanıla bilər, bu o deməkdir ki, eyni prosedurları yerinə yetirən müxtəlif mütəxəssis-praktiklərin eyni nəticələr əldə etməsi nəzərdə tutulur.

Tapşırıq səviyyəsində keyfiyyətə nəzarət (İst: Paraq. 19–20)

A24. Hər tapşırığın ümumi keyfiyyətinə görə məsuliyyəti öz üzərinə götürərkən tapşırıq üzrə tərəfdaşın hərəkətləri və tapşırıq qrupunun digər üzvlərinə verilən müvafiq mesajlar, aşağıdakı tapşırığın keyfiyyətinə nail olmağın vacibliyini vurğulayır:

(a) Peşə standartlarına, qanun və qaydaların tələblərinə uyğun işlərin görülməsi;

(b) Müvafiq olaraq şirkətin keyfiyyətə nəzarət strategiyasına və prosedurlarına riayət etmə; habelə

(c) Tapşırığa dair mütəxəssis-praktikin hesabatının bu ƏXBS-ə uyğun olaraq təqdim edilməsi.

A25. 1 sayılı BKNS-ə əsasən şirkətdən yeni sifarişçinin tapşırığını qəbul etməzdən əvvəl, mövcud tapşırığın davam etdirilməsinə dair qərar verərkən, habelə mövcud sifarişçinin yeni tapşırığının qəbul edilməsini nəzərdən keçirərkən zəruri hesab etdiyi məlumatları əldə etməsi tələb olunur. Tapşırıq üzrə tərəfdaşa sifarişçi və razılaşdırılmış prosedurların davamlılığının və ya qəbulunun məqsədəuyğun olub-olmadığını müəyyən etməkdə kömək edən məlumatlara əsas sahibkarların, əsas rəhbərliyin və idarəetməyə məsul şəxslərin dürüstlüyü ilə bağlı məlumatlar daxil ola bilər. Tapşırıq üzrə tərəfdaşın rəhbərliyin dürüstlüyünə tapşırığın düzgün yerinə yetirilməsinə təsir göstərə biləcək dərəcədə şübhəsi varsa, tapşırığı qəbul etmək məqsədəuyğun olmaya bilər.

A26. 1 sayılı BKNS-də şirkətin və onun heyətinin müvafiq etik normalara riayət etməsi ilə bağlı ağılabatan əminliyin təmin edilməsi üçün nəzərdə tutulan strategiya və prosedurların müəyyən edilməsi üzrə şirkətin məsuliyyətləri əks etdirilir. Bu ƏXBS-də tapşırıq qrupunun müvafiq etik normalara riayət etməsi ilə əlaqədar tapşırıq üzrə tərəfdaşın məsuliyyətləri müəyyən edilir.

A27. Mütəxəssis-praktik 20-ci paragrafda əks etdirilən tələbi yerinə yetirə bilmədiyi halda mütəxəssis-praktikin razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın əhatə dairəsini müvafiq qaydada öz üzərinə götürə biləcəyi prosedurlarla məhdudlaşdırılmasını tapşırıq verən tərəflə razılaşdırması məqsədəuyğun ola bilər. Tapşırıq verən tərəf digər prosedurları yerinə yetirmək üçün ayrıca ekspert cəlb edə bilər.

Tapşırığın qəbulu və davamlılığı (İst: Paraq. 21–23)

A28. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın məqsədi haqqında anlayış əldə edərkən mütəxəssis-praktikdən yerinə yetirilməsi xahiş edilən prosedurların razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın məqsədləri üçün uyğun olmadığını göstərən əlamətlər mütəxəssis-praktikə məlum ola bilər. Məsələn, mütəxəssis-praktikə aşağıdakıları bildiren faktlar və ya hallar məlum ola bilər:

- Prosedurlar elə seçilir ki, nəzərdə tutulan istifadəçilərin qərar qəbul etməsinə təsir göstərsinlər.
- Yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların aid olduğu predmet etibarlı deyildir.
- Təsdiqləmə tapşırığı və ya məsləhət xidməti tapşırıq verən tərəfin və ya digər nəzərdə tutulan istifadəçilərin ehtiyaclarına daha yaxşı xidmət edə bilər.

A29. 21 və 22-ci paragraflarda əks etdirilən şərtlərin yerinə yetirildiyinə dair mütəxəssis-praktiki qane edə biləcək digər tədbirlərə aşağıdakılar daxildir:

- Yerinə yetiriləcək prosedurların, məsələn, qanunda və ya qaydalarda, yaxud saziş müqaviləsində (bəzən "Texniki tapşırıq" adlandırılır) müəyyən edilmiş yazılı tələblərlə müqayisə edilməsi.
- Tapşırıq verən tərəfə aşağıdakı xahiş ilə müraciət etmə:
 - Ehtimal edilən prosedurların bir nüsxəsini və razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın forma və məzmununu tapşırığın şərtlərində göstərdiyi kimi nəzərdə tutulan istifadəçiyə (istifadəçilərə) çatdırmaq.
 - Nəzərdə tutulan istifadəçidən (istifadəçilərdən) yerinə yetiriləcək prosedurların təsdiqlənməsini əldə etmək.
 - Yerinə yetiriləcək prosedurları nəzərdə tutulan istifadəçinin (istifadəçilərin) müvafiq nümayəndələri ilə müzakirə etmək.

- Tapşırıq verən tərəf yeganə nəzərdə tutulan istifadəçi olmadığı halda tapşırıq verən tərəf ilə digər nəzərdə tutulan istifadəçi (istifadəçilər) arasında yazışmalar ilə tanış olmaq.

A30. 21 və 22-ci paraqraflarda əks etdirilən şərtlər yerinə yetirilmədiyi halda razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın tapşırıq verən tərəfin və ya digər nəzərdə tutulan istifadəçilərin ehtiyaclarını ödəyə bilməsi ehtimalı azdır. Belə hallarda mütəxəssis-praktik daha məqsədəuyğun ola biləcək təsdiqləmə tapşırığı kimi digər xidmətləri təklif edə bilər.

A31. 21 və 22-ci paraqraflarda əks etdirilən bütün şərtlər tapşırıq yerinə yetirilən zaman əlavə edilmiş və ya dəyişdirilmiş prosedurlara da tətbiq edilir.

Razılaşdırılmış prosedurların və nəticələrin təsviri (İst: Paraq. 22(c))

A32. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq zamanı yerinə yetiriləcək prosedurlar qanun və ya qaydalarla müəyyən edilə bilər. Bəzi hallarda, qanun və ya qaydalarda razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda prosedurların və ya nəticələrin təsvir edilmə üsulu da müəyyən edilə bilər. 22(c) paraqrafında müəyyən edildiyi kimi, razılaşdırılmış prosedur üzrə tapşırığın qəbul edilməsinin şərti mütəxəssis-praktikin razılaşdırılmış prosedurların və nəticələrin obyektiv şəkildə, aydın, yanıldıcı olmayan və fərqli şərh edilməyən terminlərlə təsvir edilməsinin müəyyən etməsidir.

A33. Razılaşdırılmış prosedurlar obyektiv şəkildə, aydın, yanıldıcı olmayan və fərqli şərh edilməyən terminlərlə təsvir edilir. Bu o deməkdir ki, onlar nəzərdə tutulan istifadəçinin yerinə yetirilən prosedurların xüsusiyyəti, həcmi və müvafiq hallarda müddəti haqqında anlayış əldə etməsi üçün yetərli səviyyədə təsvir edilir. Hər hansı terminin kontekstdən və ya onun olmamasından asılı olaraq qeyri-müəyyən və ya yanıldıcı şəkildə istifadə oluna biləcəyini qəbul etmək vacibdir. Terminlərin istifadə olunduğu kontekstə uyğun olduğunu fərz etsək, məqbul ola biləcək hərəkətlərin təsviri nümunələrinə aşağıdakılar daxildir:

- Təsdiq etmək.
- Müqayisə etmək.
- Razılaşdırmaq.
- İzləmək.
- Baxış keçirmək.
- Sorğu göndərmək.
- Yenidən hesablamaq.
- Müşahidə etmək.

A34. İstifadə olunduğu kontekstdən asılı olaraq qeyri-müəyyən, yanıldıcı və ya fərqli şərh edilə bilən terminlər, məsələn, aşağıdakıları ehtiva edə bilər:

- “Ədalətli təqdim etmək” və ya “doğru və ədalətli”, “audit”, “təhlil”, “əminlik”, “rəy” və ya “nəticə” kimi IAASB Standartlarına əsasən əminlik ilə əlaqəli terminləri.
- Nəticələrlə bağlı “təsdiq edirik”, “təsdiqləyirik”, “əmin olduq” və ya “təmin etdik” kimi təsdiqləmə rəyinin və ya nəticəsinin ifadəsini nəzərdə tutan terminləri.
- “Biz lazım bildiyimiz bütün izahatları əldə etdik və prosedurları yerinə yetirdik” kimi aydın olmayan və ya qeyri-müəyyən ifadələri.
- “Əhəmiyyətli” və ya “mühüm” kimi fərqli şərh edilə bilən terminləri.
- Yerinə yetiriləcək prosedurların xüsusiyyətini, həcmi və müvafiq halda müddətini

dəqiqləşdirmədən “müzakirə etmək”, “qiymətləndirmək”, “sınaqdan keçirmək”, “təhlil etmək” və ya “tədqiq etmək” kimi prosedurların qeyri-dəqiq təsvirini. Məsələn, “müzakirə etmək” sözlərinin istifadəsi müzakirənin kiminlə aparıldığını və ya verilən xüsusi sualları göstərmədən qeyri-dəqiq ola bilər.

- Nəticələrin faktiki nəticələri əks etdirmədiyini göstərən terminləri, məsələn “bizim fikrimizcə”, “bizim nöqtəyi-nəzərdən” və ya “biz belə bir mövqe tuturuq ki”.

A35. Məsələn, “məsrəflərin məqbul olub-olmadığını müəyyən etmək üçün məsrəflərin bölüşdürülməsini təhlil etmək” kimi prosedurun şərtlərinin aydın olması, yanlışdır olmaması və ya fərqli şərh edilməməsi şərtinə cavab verməsi ehtimalı azdır, çünki:

- “Təhlil” termini prosedurda belə əminlik prosedurda nəzərdə tutulmasa da, bəzi istifadəçilər tərəfindən məsrəflərin bölüşdürülməsi məhdud əminlik tapşırığının predmeti mənasında yanlış şərh edilə bilər.
- “Ağlabatan” termini nəyin “ağlabatan” olduğundan asılı olaraq fərqli şərh edilə bilər.

A36. Qanun və ya qaydalarda aydın olmayan, yanlışdır və ya fərqli şərh edilən terminlərdən istifadə edilən prosedur müəyyən edildikdə və ya prosedur təsvir edildikdə, mütəxəssis-praktik 22(c) paragrafında əks etdirilən şərti, məsələn, tapşırıq verən tərəfdən aşağıdakıları tələb etməklə təmin edə bilər:

- Prosedurun və ya prosedurun təsvirinin elə dəyişdirilməsini ki, artıq anlaşılmaz, yanlışdır olmasın və ya fərqli şərh edilməsin.
- Aydın olmayan, yanlışdır və ya fərqli şərh edilən termin, məsələn, qanun və ya qaydalara görə dəyişdirilə bilməyi halda, razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın terminin tərifinin daxil edilsin.

Müstəqillik tələblərinə riayət edilməsi (İst: Paraq. 22(e), 24(e))

A37. 22(e) paragrafı mütəxəssis-praktikdən A15-ci paragrafda müəyyən edilən səbəblərə görə müstəqillik tələblərinə riayət etməsi tələb olunduqda tətbiq edilir. 22(e) paragrafı, həmçinin, mütəxəssis-praktik müstəqillik tələblərinə riayət etmək üçün tapşırığın şərtlərinə uyğun olaraq tapşırığı verən tərəflə razılaşdıqda tətbiq edilir. Məsələn, mütəxəssis-praktik ilkin olaraq müəyyən edə bilərdi ki, mütəxəssis-praktikdən müvafiq etik normalar, qanun və ya qaydalar, yaxud digər səbəblərdən müstəqillik tələblərinə riayət etməsi tələb olunmur. Bununla belə, tapşırığın qəbulunu və davamlılığını nəzərdən keçirərkən və ya tapşırığın şərtlərini razılaşdırarkən, mütəxəssis-praktikin aşağıdakı məsələlərdən xəbərdar olması müəyyən edilmiş konkret müstəqillik tələblərinə riayət edilməsinin razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın məqsədi üçün uyğun olub-olmaması ilə bağlı tapşırıq verən tərəflə müzakirənin məqsədəuyğun olduğunu göstərə bilər:

- Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın məqsədi;
- Tapşırıq verən tərəfin, digər nəzərdə tutulan istifadəçilərin və məsul tərəfin kimliyi (tapşırıq verən tərəfdən fərqli olduğu halda);
- Yerinə yetiriləcək prosedurların xüsusiyyəti, müddəti və həcmi; yaxud
- Mütəxəssis-praktikin tapşırıq verən tərəf, digər nəzərdə tutulan istifadəçilər və ya məsul tərəf (tapşırıq verən tərəfdən fərqli olduğu halda) üçün yerinə yetirdiyi və ya yerinə yetirmiş olduğu digər tapşırıqlar.

A38. Mütəxəssis-praktik tapşırıq verən tərəfin (və ya tapşırıq verən tərəfdən fərqli olduğu halda məsul tərəfin) maliyyə hesabatlarının auditini aparan auditor ola bilər. Belə halda, əgər mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın yerinə yetirilməsinə nə cəlb olunarsa, razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın nəzərdə tutulan istifadəçiləri mütəxəssis-praktikin razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın məqsədləri üçün müstəqil olduğunu ehtimal edə bilərlər. Buna görə də,

mütəxəssis-praktik tapşırıq verən tərəflə razılaşa bilər ki, mütəxəssis-praktikin maliyyə hesabatlarının auditinə tətbiq edilən müstəqillik tələblərinə riayət etməsi razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqın məqsədləri üçün münasibdir. Belə halda, mütəxəssis-praktikin bu cür müstəqillik tələblərinə riayət etməsi tələbi ilə bağlı bəyanat 24(e) paraqrafına uyğun olaraq tapşırıqın şərtlərinə daxil edilir.

Tapşırıqın şərtlərinin razılaşdırılması (İst: Paraq. 24–25)

A39. Müvafiq olduqda, məktub-sazişə əlavə məsələlər daxil edilə bilər. Məsələn:

- Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqın bəzi aspektlərində mütəxəssis-praktikin ekspertinin cəlb edilməsi ilə bağlı tədbirlər.
- Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın istifadəsi və ya paylanması ilə bağlı hər hansı məhdudyyətlər.

A40. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq üçün məktub-sazişin nümunəsi Əlavə 1-də verilmişdir.

A41. Mütəxəssis-praktik tapşırıq verən tərəflə razılaşa bilər ki, yerinə yetiriləcək prosedurlara istisnaların müəyyən edilməsi üçün kəmiyyət hədləri daxil edilsin. Belə hallarda, bu kəmiyyət hədləri tapşırıqın şərtlərindəki prosedurların təsvirinə daxil edilir.

A42. Bəzi hallarda qanun və ya qaydalarla yalnız yerinə yetiriləcək prosedurların xüsusiyyəti müəyyən edilə bilər. Belə hallarda, 24(i) paraqrafına uyğun olaraq, mütəxəssis-praktik tapşırıq verən tərəflə yerinə yetiriləcək prosedurların müddətini və həcmi razılaşdırır ki, tapşırıq verən tərəfin yerinə yetiriləcək prosedurların tapşırıqın məqsədinə uyğun olduğunu etiraf etmək üçün əsas olsun.

A43. Bəzi hallarda, tapşırıqın şərtlərinin razılaşdırılması və razılaşdırılmış prosedurların yerinə yetirilməsi ardıcıl və diskret şəkildə baş verir. Digər hallarda, tapşırıqın şərtlərinin razılaşdırılması və razılaşdırılmış prosedurların yerinə yetirilməsi təkrarlanan bir prosesdir və yeni məlumatların ortaya çıxmasına cavab olaraq tapşırıqın gedişində razılaşdırılmış prosedurlara dəyişikliklər razılaşdırılır. Əvvəl razılaşdırılmış prosedurların dəyişdirilməsi tələb olunduğu halda, 25-ci paraqraf ilə mütəxəssis-praktikdən düzəliş edilmiş tapşırıq şərtlərini tapşırıq verən tərəflə razılaşdırmağı tələb edilir. Dəyişdirilmiş tapşırıq şərtləri, məsələn, yenilənmiş məktub-saziş, mövcud məktub-sazişə əlavə və ya digər yazılı təsdiq formasında ola bilər.

Təkrarlanan tapşırıqlar (İst: Paraq. 26)

A44. Mütəxəssis-praktik təkrarlanan tapşırıq üçün yeni məktub-saziş və ya digər yazılı razılaşma göndərməmək qərarına gələ bilər. Bununla belə, aşağıdakı amillər tapşırıqın şərtlərinə yenidən baxmağın və ya tapşırıqın mövcud şərtlərini tapşırıq verən tərəfə xatırlatmağın məqsədəuyğun olduğunu göstərə bilər:

- Tapşırıq verən tərəfin razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqın məqsədini və ya razılaşdırılmış prosedurların xüsusiyyətini, müddətini və ya həcmi səhv başa düşməsinin hər hansı bir əlaməti.
- Tapşırıqın hər hansı yenidən işlənmiş və ya xüsusi şərtləri, o cümlədən əvvəllər razılaşdırılmış prosedurlara edilən hər hansı dəyişikliklər.
- Tapşırıqın təsir edən qanun, qayda və ya müqavilə tələblərində edilən dəyişikliklər.
- Tapşırıq verən tərəfin rəhbərliyində və ya idarəetməyə məsul şəxslərdə dəyişikliklər.

Razılaşdırılmış prosedurların yerinə yetirilməsi (İst: Paraq. 28)

A45. Mütəxəssis-praktik bəzi hallarda yazılı təqdimat tələb etmək qərarına gələ bilər. Məsələn:

- Razılaşdırılmış prosedurlar sorğuları əhatə edərsə, mütəxəssis-praktik şifahi şəkildə verilmiş cavablara dair yazılı təqdimat tələb edə bilər.

- Tapşırıq verən tərəf məsul tərəf deyilsə, mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedur qismində məsul tərəfin yazılı təqdimatları üçün sorğuları daxil etmək üçün tapşırıq verən tərəflə razılaşa bilər.

Mütəxəssis-praktikin işindən istifadə (İst: Paraq. 29)

A46. Mütəxəssis-praktikin işindən istifadə etmək mütəxəssis-praktikə aşağıdakılarda kömək etmək üçün ekspertin istifadəsindən ibarət ola bilər:

- Yerinə yetiriləcək razılaşdırılmış prosedurları tapşırıq verən tərəflə müzakirə etmək. Məsələn, hüquqşünas mütəxəssis-praktikə müqavilənin hüquqi aspektlərini əks etdirmək üçün prosedurun hazırlanması ilə bağlı təkliflər verə bilər; yaxud
- Razılaşdırılmış prosedurlardan birini və ya bir neçəsini yerinə yetirmək. Məsələn, kimyaçı dən nümunəsində toksin səviyyələrinin müəyyən edilməsi kimi razılaşdırılmış prosedurlardan birini yerinə yetirə bilər.

A47. Mütəxəssis-praktikin eksperti mütəxəssis-praktik tərəfindən işə cəlb edilmiş kənar ekspert və ya şirkətə daxil olan və buna görə də şirkətin keyfiyyətə nəzarət sisteminin şamil olduğu daxili ekspert ola bilər. Mütəxəssis-praktik, şirkətin və ya digər tərəflərin təqdim etdikləri məlumatda başqa cür təklif edilmədiyi halda, şirkətin keyfiyyətə nəzarət sistemində etibar etmək hüququna malikdir. Bu etibarın dərəcəsi şəraitdən asılı olaraq dəyişir və aşağıdakı məsələlər ilə bağlı mütəxəssis-praktikin prosedurlarının xüsusiyyətinə, müddətinə və həcmində təsir göstərə bilər:

- İşə qəbul və təlim proqramları vasitəsilə səriştə və bacarıqlar.
- Mütəxəssis-praktikin ekspertinin obyektivliyinin mütəxəssis-praktik tərəfindən qiymətləndirilməsi.
- Mütəxəssis-praktikin eksperti ilə razılaşma.

Bu cür etibar, mütəxəssis-praktikin bu ƏXBS-in tələblərinə cavab vermək məsuliyyətini azaltmır.

A48. Mütəxəssis-praktikin eksperti razılaşdırılmış prosedurlardan birini və ya bir neçəsini yerinə yetirdiyi halda 29(b) paragrafında tələb olduğu kimi həmin ekspertin işinin xüsusiyyəti, həcmi və məqsədləri ilə bağlı razılaşmaya mütəxəssis-praktikin eksperti tərəfindən yerinə yetiriləcək prosedurun (prosedurların) xüsusiyyəti, müddəti və həcmi daxildir. 29(b) paragrafda tələb olunan məsələlərə əlavə olaraq, mütəxəssis-praktik ilə mütəxəssis-praktikin ekspertinin razılaşması üçün aşağıdakı kimi məsələlərin daxil edilməsi məqsədəuyğun ola bilər:

- (a) Mütəxəssis-praktik ilə həmin ekspertin müvafiq vəzifələri və məsuliyyətləri;
- (b) Mütəxəssis-praktik ilə həmin ekspert arasında məlumatvermənin xüsusiyyəti, müddəti və həcmi, o cümlədən həmin ekspert tərəfindən təqdim ediləcək hər hansı hesabatın forması; habelə
- (c) Mütəxəssis-praktikin ekspertinin məxfilik tələblərinə riayət etmə ehtiyacı.

A49. A47 paragrafında qeyd olunan məsələlər mütəxəssis-praktik ilə mütəxəssis-praktikin eksperti arasındakı razılaşmanın təfərrüat dərəcəsinə və rəsmiliyinə, o cümlədən razılaşmanın yazılı şəkildə olmasının məqsədəuyğun olub-olmamasına təsir göstərə bilər. Mütəxəssis-praktik ilə mütəxəssis-praktikin kənar eksperti arasında razılaşma çox vaxt məktub-saziş şəklində olur.

A50. Mütəxəssis-praktikin işindən istifadə edildikdə, tapşırığın qəbulu və ya davamlılığı mərhələsində 29-cu paragrafda tələb olunan bəzi prosedurların yerinə yetirilməsi məqsədəuyğun ola bilər.

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabat (İst: Paraq. 30–33)

A51. Əlavə 2 razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatların nümunələrini ehtiva edir.

Yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların aid olduğu predmet (İst: Paraq. 30(c))

A52. Müvafiq halda, anlaşılmazlığın qarşısını almaq üçün mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların aid olduqları predmetdən kənar məlumatlara şamil edilmədiyini aydınlaşdırmaq istəyə bilər. Məsələn, mütəxəssis-praktikə müəssisənin debitor borcları və ehtiyatları üzrə razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirmək tapşırıldığı halda, mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın yalnız bu hesablara aid olması və müəssisənin bütövlükdə maliyyə hesabatlarına şamil edilməməsi barədə hesabat əlavə etmək istəyə bilər.

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın məqsədi (İst: Paraq. 30(d))

A53. 30(d) paraqrafı üzrə tələb olunan hesabatdan əlavə, mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın yalnız tapşırıq verən tərəf və nəzərdə tutulan istifadəçilər üçün nəzərdə tutulduğunu qeyd etməyi məqsədəuyğun hesab edə bilər. Konkret yurisdiksiyanın qanun və ya qaydalarından asılı olaraq, buna razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın paylanması və ya istifadəsini məhdudlaşdırmaqla nail olmaq olar. Bəzi yurisdiksiyalarda razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın paylanmasını deyil, istifadəsini məhdudlaşdırmaq mümkün ola bilər. Digər yurisdiksiyalarda razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın istifadəsini deyil, paylanmasını məhdudlaşdırmaq mümkün ola bilər.

A54. Mütəxəssis-praktikin razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın paylanmasının və ya istifadəsinin məhdudlaşdırılmasına (əgər buna icazə verilirsə) qərar verərkən nəzərə ala biləcəyi amillərə, aşağıdakılar daxildir, məsələn:

- Nəzərdə tutulan istifadəçilər istisna olmaqla istifadəçilərin razılaşdırılmış prosedurların məqsədini səhv başa düşməsi və ya nəticələri yanlış şərh etməsi riski yüksəkdir.
- Razılaşdırılmış prosedurlar yalnız tapşırıq verən tərəfin rəhbərliyi və idarəetməyə məsul şəxsləri kimi daxili istifadəçilərin istifadəsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.
- Razılaşdırılmış prosedurlar və ya nəticələr məxfi məlumatları ehtiva edir.

Razılaşdırılmış prosedurlar və nəticələr (İst: Paraq. 30(n)–30(o))

A55. Mütəxəssis-praktik məxfi və ya gizli məlumatları daxil etmədən razılaşdırılmış prosedurları və ya nəticələri təsvir edə bilmirsə, mütəxəssis-praktik hər hansı konkret hərəkətin həyata keçirilməsinin peşəkar və ya hüquqi nəticələri haqqında anlayış əldə etmək üçün aşağıdakıları nəzərdən keçirə bilər:

- Daxili məsləhətləşmə (məsələn, şirkət və ya şəbəkənin şirkəti daxilində);
- Kənarında məsləhətləşmə (məsələn, müvafiq peşəkar orqan və ya digər mütəxəssis-praktiklə); yaxud
- Hüquqi məsləhətin alınması.

A56. Əvvəllər razılaşdırılmış prosedurların yerinə yetirilməməsi və ya dəyişdirilməsi faktının nəzərdə tutulan istifadəçilərin razılaşdırılmış prosedurları və nəticələri nəzərdən keçirməsi üçün vacib olduğu hallar ola bilər. Məsələn, prosedurlar qanunda və ya qaydada müəyyən edildikdə belə ola bilər. Belə hallarda, mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda tapşırıqın ilkin şərtlərində razılaşdırılmış və yerinə yetirilə bilməyən və ya dəyişdirilmiş prosedurları və bunun yarandığının səbəbini müəyyən edə bilər.

A57. Mütəxəssis-praktik tapşırıqın şərtlərində razılaşdırılmış prosedurların razılaşdırıldığı tarixə istinad edə bilər.

Mütəxəssis-praktikin ekspertinə istinad (İst. Paraq. 31)

A58. Bəzi hallarda, qanun və ya qaydalarla razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda razılaşdırılmış prosedurlardan hər hansı birini yerinə yetirmiş mütəxəssis-praktikə istinad edilməsi tələb edilə bilər. Məsələn, dövlət sektorunda şəffaflıq məqsədləri üçün belə bir istinad tələb oluna bilər. Mütəxəssis-praktik digər hallarda, məsələn, razılaşdırılmış prosedurları təsvir edərkən mütəxəssis-praktikin ekspertinə istinad edərkən bunu məqsəduyğun hesab edə bilər. Buna baxmayaraq, razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda daxil edilmiş nəticələrə görə yalnız mütəxəssis-praktik məsuliyyət daşıyır və mütəxəssis-praktikin eksperti tərəfindən istifadə edildikdə bu məsuliyyət azalmır. Buna görə də vacibdir ki, razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda mütəxəssis-praktikin ekspertinə istinad edildikdə, hesabatda mütəxəssis-praktikin ekspertinə istinad səbəbindən onun məsuliyyətinin azaldılması nəzərdə tutulmasın.

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın digər tapşırıqla birlikdə yerinə yetirilməsi

(İst. Paraq. 34)

A59. Mütəxəssis-praktikdən razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq ilə birlikdə digər tapşırıqları yerinə yetirməsi, məsələn, razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqdan irəli gələn tövsiyələrin verilməsi tələb oluna bilər. Bu cür tələblər mütəxəssis-praktikin razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirməsi və tövsiyələr verməsi üçün bir tələb şəklində ola bilər və müxtəlif tapşırıqların şərtləri bir məktub-sazişdə müəyyən edilə bilər. Anlaşılmazlığın qarşısını almaq üçün 34-cü paraqraf üzrə razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın digər tapşırıqların hesabatlarından aydın şəkildə fərqləndirilməsi tələb edilir. Məsələn, tövsiyələr aşağıdakı kimi ola bilər:

- Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatdan ayrı sənəddə təqdim oluna bilər; yaxud
- Həm razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatı, həm də tövsiyələri ehtiva edən sənədə daxil edilə bilər, lakin tövsiyələr razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatdan aydın şəkildə, məsələn, razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatı və tövsiyələri sənədin ayrı-ayrı bölmələrinə daxil etməklə ayrılır.

Sənədləşdirilmə (İst. Paraq. 35)

A60. Yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların xüsusiyyəti, müddəti və həcmi ilə bağlı sənədlərdə, məsələn, aşağıdakılar qeydə alınma bilər:

- Yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların aid olduqları predmetin (predmetlərin) müəyyənedici xüsusiyyətləri. Müəyyənedici xüsusiyyətlər razılaşdırılmış prosedurun xüsusiyyətindən və yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurun predmetindən (predmetlərindən) asılı olaraq dəyişir. Məsələn:
 - Satınalma sifarişləri üzrə prosedur üçün mütəxəssis-praktik sənədləri onların tarixləri və özünəməxsus satınalma sifariş nömrələri ilə müəyyən edə bilər.
 - Verilən əsas məcmudan müəyyən bir məbləğdən çox olan bütün elementlərin seçilməsini tələb edən prosedur üçün mütəxəssis-praktik prosedurun əhatə dairəsini qeyd edə və əsas məcmunu (məsələn, mühasibat reyestrlərindən müəyyən dövr üzrə müəyyən məbləğdən çox olan bütün mühasibat yazılışları, müəyyən aylar üzrə müəyyən sayda qeydə alınmış saatlar üçün bütün iş vaxtının uçotu cədvəlləri və ya müəyyən siyahıda hər onuncu element) müəyyən edə bilər.
 - Xüsusi heyətin sorğu-sual etməsini tələb edən prosedur üçün mütəxəssis-praktik sorğuların tarixlərini, heyətin adlarını və vəzifələrini, habelə konkret verilən sualları qeyd edə bilər.

- Müşahidə proseduru üçün mütəxəssis-praktik müşahidə olunan prosesi və ya məsələni, müvafiq şəxsləri, onların müvafiq məsuliyyətlərini, müşahidənin aparıldığı yeri və vaxtı qeyd edə bilər.
- Razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirən şəxs və belə prosedurların yerinə yetirildiyi tarix.
- Yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurları yoxlayan şəxs, yoxlamanın tarixi və həcmi.

Əlavə 1

(İst: Paraq. A40)

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq üçün məktub-sazişin nümunəsi

Aşağıda göstərilən məktub bu ƏXBS-ə daxil olan müvafiq tələbləri və göstərişləri aydınlaşdıran razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq üçün məktub-sazişin nümunəsidir. Bu məktub-sazişin forması məcburi deyildir, yalnız bu ƏXBS-də ümumi təsvir edilmiş mülahizələrlə birlikdə təlimat qismində istifadə edilmək üçün nəzərdə tutulmuşdur. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə fərdi tapşırıqın tələblərinə və şərtlərinə müvafiq olaraq, onu dəyişdirmək lazım olacaqdır. O, ayrıca bir hesabat dövrü üzrə razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı nəzərdə tutur və bu ƏXBS-də təsvir olunduğu kimi təkrarlanan tapşırıqda istifadə olunacağı nəzərdə tutulduğu və ya ehtimal edildiyi təqdirdə uyğunlaşdırılması lazım gələcəkdir. Təklif edilən məktub-sazişin münasib olmasına dair hüquqi məsləhət almaq üçün müraciət etmək məqsədəuyğun ola bilər.

Ünvanlandığı tərəf [Tapşırıq verən tərəf]

Siz [xyz] məhsullarınızın satın alınması ilə bağlı razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqın yerinə yetirməyimizi xahiş etmisiniz. Bu məktub, bizə verilən tapşırıqın şərtlərini və məqsədlərini, habelə göstərəcəyimiz xidmətlərin xüsusiyyətini və məhdudiyətlərini başa düşməyimizi təsdiq etmək üçün nəzərdə tutulmuşdur. Bizim tapşırıq 4400 sayılı (düzəliş edilmiş) "Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqlar" Əlaqəli Xidmətlər üzrə Beynəlxalq Standarta (ƏXBS) uyğun olaraq yerinə yetiriləcəkdir. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı yerinə yetirərkən biz müstəqil olmağımızı tələb etməyə [müvafiq etik normaları təsvir edin] riayət edəcəyik.

4400 sayılı (düzəliş edilmiş) ƏXBS-ə uyğun olaraq yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq sizinlə razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirməyimizi və əldə edilmiş nəticələri razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda bildirməyimizi əhatə edir. Nəticələr yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların faktiki nəticələridir. Siz [və müvafiq hallarda, digər tərəflər] prosedurların tapşırıqın məqsədinə uyğun olduğunu qəbul edirsiniz. Biz prosedurların məqsədəuyğunluğu ilə bağlı heç bir açıqlama vermirik. Bu razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq [məsul tərəfin] yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların aid olduğu predmetə görə məsuliyyət daşımaları əsasında həyata keçiriləcəkdir. Bundan əlavə, razılaşdırılmış prosedurlar üzrə bu tapşırıq təsdiqləmə tapşırığı deyildir. Müvafiq olaraq, biz rəy və ya təsdiqləmə nəticəsini ifadə etmirik.

Bizim yerinə yetirəcəyimiz prosedurlar yalnız [xyz] məhsullarının satın alınmasının satınalma strategiyınıza uyğun olub-olmadığını müəyyən etməkdə sizə yardım etmək məqsədi daşıyır.⁷ Müvafiq olaraq, hesabatımız sizə ünvanlanacaq və hesabatımız başqa məqsəd üçün uyğun olmaya bilər.

Biz aşağıdakı prosedurları yerinə yetirməyə və işimizin nəticələrini sizə bildirməyə razılaşdıq:

- [məsul tərəfin] rəhbərliyindən [xyz] məhsulları üçün [1 yanvar 20X1] və [31 dekabr 20X1] tarixləri arasında imzalanmış bütün müqavilələrin siyahısını ("siyahı") əldə etmək və dəyəri 25,000 ABŞ dollarından yuxarı olan bütün müqavilələri müəyyən etmək.
- Siyahıda dəyəri 25.000 ABŞ dollarından yuxarı olan hər bir müəyyən edilmiş müqavilə üçün müqaviləni tender sənədləri ilə müqayisə etmək və hər bir müqavilə üzrə [məsul tərəfin] "Əvvəlcədən seçilmiş podratçılar siyahısı"ndan ən azı 3 podratçının tenderdə iştirak edib-etmədiyini müəyyən etmək.
- Siyahıda dəyəri 25 000 ABŞ dollarından yuxarı olan hər bir müəyyən edilmiş müqavilə üçün

⁷ Bu halda, tapşırıq verən tərəf həm də nəzərdə tutulan istifadəçidir.

imzalanmış müqavilə üzrə ödənilməli olan məbləği [məsul tərəfin] yekunda podratçıya ödədiyi məbləğ ilə müqayisə etmək və yekunda ödənilən məbləğin müqavilədə razılaşdırılmış məbləğ ilə eyni olub-olmadığını müəyyən etmək.

Prosedurlar [tarix] və [tarix] arasında yerinə yetirilməlidir.

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatımız

Tapşırığımızın çərçivəsində razılaşdırılmış prosedurları və yerinə yetirilən prosedurların nəticələrini əks etdirən hesabatımızı təqdim edəcəyik [razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatın nəzərdə tutulan formasına və məzmununa müvafiq istinad daxil edin].

Bizim tapşırığımızla bağlı razılaşmaları, o cümlədən yerinə yetirilməsi ilə bağlı razılaşdığımız xüsusi prosedurları və onların tapşırığın məqsədinə uyğun olduğunu təsdiq etməyinizi və onunla razı olduğunuzu bildirmək üçün bu məktubun əlavə edilmiş surətini imzalayıb geri qaytarmanızı xahiş edirik.

[Müvafiq olaraq, ödəniş məsələləri, hesablar və digər xüsusi şərtlər kimi digər məlumatları daxil edin.]

[Şirkətin adı]

[Məsul tərəfin adı] adından qəbul etdi və razılaşdı:

[İmza]

[Adı və vəzifəsi]

[Tarix]

Əlavə 2

(İst: Paraq. A51)

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatların nümunələri

Nümunə 1

Bu razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabat nümunəsinin məqsədləri üçün aşağıdakı şərtlər nəzərdə tutulur:

- Tapşırıq verən tərəf ünvan sahibidir və yeganə nəzərdə tutulan istifadəçidir. Tapşırıq verən tərəf məsul tərəf deyildir. Məsələn, tənzimləyici orqan tapşırıq verən tərəf və nəzərdə tutulan istifadəçidir, tənzimləyici orqanın nəzarət etdiyi müəssisə isə məsul tərəfdir.
- Heç bir ziddiyyət aşkar edilməmişdir.
- Mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlardan hər hansı birini yerinə yetirmək üçün mütəxəssis-praktikin ekspertini işə cəlb etməmişdir.
- Hesabatın istifadəsi və ya paylanması ilə bağlı heç bir məhdudiyyət yoxdur.
- Mütəxəssis-praktikin riayət etməli olduğu müstəqillik tələbləri yoxdur.
- Prosedur 3-dəki ziddiyyətlər barədə məlumat vermək üçün 100 ABŞ dolları məbləğində kəmiyyət həddi tapşırıq verən tərəflə razılaşdırılmışdır.

[XYZ] MƏHSULLARININ SATIN ALINMASI ÜZRƏ RAZILAŞDIRILMIŞ PROSEDURLAR ÜZRƏ HESABAT

[Ünvan sahibinə]

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə bu hesabatın məqsədi

Hesabatımız yalnız [xyz] məhsullarının satın alınmasının [tapşırıq verən tərəfin] satınalma strategiyalarına uyğun olub-olmadığını və başqa məqsəd üçün uyğun ola bilməyəcəyini müəyyən etməkdə ona kömək etmək məqsədi daşıyır.

Tapşırıq verən tərəfin və məsul tərəfin məsuliyyətləri

[Tapşırıq verən tərəf] razılaşdırılmış prosedurların tapşırığın məqsədinə uyğun olduğunu qəbul etmişdir.

[Tapşırıq verən tərəf] tərəfindən müəyyən edilən [məsul tərəf] yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların aid olduqları predmetə görə məsuliyyət daşıyır.

Mütəxəssis-praktikin məsuliyyətləri

Biz razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı 4400 sayılı (düzəliş edilmiş) "Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqlar" Əlaqəli Xidmətlər üzrə Beynəlxalq Standarta (ƏXBT) uyğun yerinə yetirdik. Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıq bizim [tapşırıq verən tərəf] ilə razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirməyimizi və yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların faktiki nəticələri olan nəticələr haqqında hesabat verməyimizi ehtiva edir. Biz razılaşdırılmış prosedurların məqsədəuyğunluğu ilə bağlı heç bir açıqlama

vermirik.

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə bu tapşırıq təsdiqləmə tapşırığı deyildir. Müvafiq olaraq, biz rəy və ya təsdiqləmə nəticəsini ifadə etmirik.

Əlavə prosedurlar yerinə yetirdiyimiz təqdirdə hesabatda daxil ediləcək digər məsələlər aşkar edə bilərdik.

Peşə etikası və keyfiyyətə nəzarət

Biz [müvafiq etik normaları təsvir edin] uyğun olaraq etik normalara riayət etdik. Bu tapşırığın məqsədi üçün bizdən riayət edəcəyimiz müstəqillik tələbləri yoxdur.

Şirkətimiz 1 sayılı "Maliyyə hesabatlarının auditini və təhlilini, habelə digər təsdiqləmə və əlaqəli xidmətlər üzrə tapşırıqları yerinə yetirən şirkətlərdə keyfiyyətə nəzarət" Beynəlxalq Keyfiyyətə Nəzarət Standartını (BKNS) tətbiq edir və müvafiq olaraq, etik normalara, peşə standartlarına və qüvvədə olan qanun və qaydaların tələblərinə riayət etmə ilə bağlı sənədləşdirilmiş strategiya və prosedurlar da daxil olmaqla, hərtərəfli keyfiyyətə nəzarət sistemini saxlayır.

Prosedurlar və nəticələr

Biz [xyz] məhsullarının satın alınması ilə bağlı [tapşırıq verən tərəf] ilə razılaşdırılmış aşağıda təsvir edilən prosedurları yerinə yetirdik.

	Prosedurlar	Nəticələr
1	[Məsul tərəfin] rəhbərliyindən [xyz] məhsulları üçün [1 yanvar 20X1] və [31 dekabr 20X1] tarixləri arasında imzalanmış bütün müqavilələrin siyahısını ("siyahı") əldə etmək və dəyəri 25,000 ABŞ dollarından yuxarı olan bütün müqavilələri müəyyən etmək	Biz rəhbərlikdən [xyz] məhsulları üçün [1 yanvar 20X1] və [31 dekabr 20X1] tarixləri arasında imzalanmış bütün müqavilələrin siyahısını əldə etdik. Siyahıdakı 125 müqavilədən dəyəri 25.000 ABŞ dollarından yuxarı olan 37 müqaviləni müəyyən etdik.
2	Siyahıda dəyəri 25.000 ABŞ dollarından yuxarı olan hər bir müəyyən edilmiş müqavilə üçün müqaviləni tender sənədləri ilə müqayisə etmək və hər bir müqavilə üzrə [məsul tərəfin] "Əvvəlcədən seçilmiş podratçılar siyahısı"ndan ən azı 3 podratçının tenderdə iştirak edib-etmədiyini müəyyən etmək.	Dəyəri 25.000 ABŞ dollarından yuxarı olan 37 müqavilə ilə bağlı tender sənədlərini yoxladıq. Biz 37 müqavilənin hamısı üzrə [məsul tərəfin] "Əvvəlcədən seçilmiş podratçılar siyahısı"ndan ən azı 3 podratçının tenderdə iştirak etdiyini aşkar etdik.

3	Siyahıda dəyəri 25 000 ABŞ dollarından yuxarı olan hər müəyyən edilmiş müqavilə üçün imzalanmış müqavilə üzrə ödənilməli olan məbləği [məsul tərəfin] yekunda podratçıya ödədiyi məbləğ ilə müqayisə etmək və yekunda ödənilən məbləğin müqavilədə razılaşdırılmış məbləğ ilə eyni olub-olmadığını müəyyən etmək.	Biz siyahıya daxil edilən dəyəri 25 000 ABŞ dollarından yuxarı olan 37 müqavilə üzrə imzalanmış sənədləri əldə etdik və müqavilələrdə ödəniləcək məbləğləri [məsul tərəfin] podratçıya yekunda ödədiyi məbləğlər ilə müqayisə etdik. Biz aşkar etdik ki, yekunda ödənilən məbləğlər heç bir istisna olmadan 37 müqavilənin hamısında razılaşdırılmış məbləğlərin 100 ABŞ dolları daxilindədir.
---	---	---

[Mütəxəssis-praktikin imzası]

[Mütəxəssis-praktikin hesabatının tarixi]

[Mütəxəssis-praktikin ünvanı]

Nümunə 2

Bu razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabat nümunəsinin məqsədləri üçün aşağıdakı şərtlər nəzərdə tutulur:

- Tapşırıq verən tərəf məsul tərəfdir. Tapşırıq verən tərəf olmayan nəzərdə tutulan istifadəçi tapşırıq verən tərəfdən əlavə olaraq ünvan sahibidir. Məsələn, tənzimləyici orqan nəzərdə tutulan istifadəçidir, tənzimləyici orqanın nəzarət etdiyi müəssisə isə tapşırıq verən və məsul tərəfdir.
- Ziddiyyətlər aşkar edilmişdir.
- Mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış proseduru yerinə yetirmək üçün mütəxəssis-praktikin ekspertini işə cəlb etmiş və razılaşdırılmış prosedurlar üzrə hesabatda həmin ekspertə istinad edilmişdir.
- Hesabatın istifadəsi və ya paylanması ilə bağlı heç bir məhdudiyyət yoxdur.
- Mütəxəssis-praktik tapşırıq verən tərəfin (məsul tərəf olan) maliyyə hesabatlarının auditini aparan auditorudur. Mütəxəssis-praktik tapşırıq verən tərəflə razılaşdırmışdır ki, mütəxəssis-praktikin maliyyə hesabatlarının auditinə tətbiq edilən müstəqillik tələblərinə riayət etməsi razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın məqsədləri üçün uyğundur. Mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığın məqsədləri üçün maliyyə hesabatlarının auditinə tətbiq edilən müstəqillik tələblərinə riayət etməni tapşırığın şərtlərinə daxil etməyə razılaşmışdır.
- Mütəxəssis-praktik razılaşdırılmış prosedurların tapşırığın şərtlərində razılaşdırıldığı tarixə istinad daxil etmişdir.

[XYZ] MƏHSULLARININ SATIN ALINMASI ÜZRƏ RAZILAŞDIRILMIŞ PROSEDURLAR ÜZRƏ HESABAT

[Ünvan sahibinə]

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə bu hesabatın məqsədi, istifadə və paylanma ilə bağlı məhdudiyyət

Hesabatımız yalnız [xyz] məhsullarının [tapşırıq verən tərəf] tərəfindən satın alınmasının [nəzərdə tutulan istifadəçinin] satınalma strategiyasına uyğun olub-olmadığını və başqa məqsəd üçün uyğun olub-olmayacağını müəyyən etməkdə [nəzərdə tutulan istifadəçiyə] kömək etmək məqsədi daşıyır. Bu hesabat yalnız [tapşırıq verən tərəf] və [nəzərdə tutulan istifadəçilər] üçün nəzərdə tutulmuş və hər hansı digər tərəflərin istifadəsi və ya onlara paylanması üçün nəzərdə tutulmamışdır.

Tapşırıq verən tərəfin məsuliyyətləri

[Tapşırıq verən tərəf] razılaşdırılmış prosedurların tapşırığın məqsədinə uyğun olduğunu qəbul etmişdir.

[Tapşırıq verən tərəf (həmçinin məsul tərəf)] yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların aid olduqları predmetə görə məsuliyyət daşıyır.

Mütəxəssis-praktikin məsuliyyətləri

Biz razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırığı 4400 sayılı (düzəliş edilmiş) "Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə tapşırıqlar" Əlaqəli Xidmətlər üzrə Beynəlxalq Standarta (ƏXBT) uyğun yerinə yetirdik. Razılaşdırılmış

prosedurlar üzrə tapşırıq bizim [tapşırıq verən tərəf] ilə razılaşdırılmış prosedurları yerinə yetirməyimizi və yerinə yetirilən razılaşdırılmış prosedurların faktiki nəticələri olan nəticələr haqqında hesabat verməyimizi ehtiva edir. Biz razılaşdırılmış prosedurların məqsədəuyğunluğu ilə bağlı heç bir açıqlama vermirik.

Razılaşdırılmış prosedurlar üzrə bu tapşırıq təsdiqləmə tapşırığı deyildir. Müvafiq olaraq, biz rəy və ya təsdiqləmə nəticəsini ifadə etmirik.

Əlavə prosedurlar yerinə yetirdiyimiz təqdirdə hesabatda daxil ediləcək digər məsələlər aşkar edə bilərdik.

Peşə etikası və keyfiyyət nəzarət

Biz [müvafiq etik normaları təsvir edin] uyğun olaraq etik normalara və [müvafiq müstəqillik tələblərini təsvir edin] uyğun olaraq müstəqillik tələblərinə riayət etdik.⁸

Şirkətimiz 1 sayılı “Maliyyə hesabatlarının auditini və təhlilini, habelə digər təsdiqləmə və əlaqəli xidmətlər üzrə tapşırıqları yerinə yetirən şirkətlərdə keyfiyyət nəzarət” Beynəlxalq Keyfiyyət Nəzarət Standartını (BKNS) tətbiq edir və müvafiq olaraq, etik normalara, peşə standartlarına və qüvvədə olan qanun və qaydaların tələblərinə riayət etmə ilə bağlı sənədləşdirilmiş strategiya və prosedurlar da daxil olmaqla, hərtərəfli keyfiyyət nəzarət sistemini saxlayır.

Prosedurlar və nəticələr

Biz [xyz] məhsullarının satın alınması ilə bağlı [TARİX] tarixli tapşırığın şərtlərində [tapşırıq verən tərəf] ilə razılaşdırılmış aşağıda təsvir edilən prosedurları yerinə yetirdik..

	Prosedurlar	Nəticələr
1	[Məsul tərəfin] rəhbərliyindən [xyz] məhsulları üçün [1 yanvar 20X1] və [31 dekabr 20X1] tarixləri arasında imzalanmış bütün müqavilələrin siyahısını (“siyahı”) əldə etmək və dəyəri 25,000 ABŞ dollarından yuxarı olan bütün müqavilələri müəyyən etmək.	Biz rəhbərlikdən [xyz] məhsulları üçün [1 yanvar 20X1] və [31 dekabr 20X1] tarixləri arasında imzalanmış bütün müqavilələrin siyahısını əldə etdik. Siyahıdakı 125 müqavilədən dəyəri 25.000 ABŞ dollarından yuxarı olan 37 müqaviləni müəyyən etdik.
2	Siyahıda dəyəri 25.000 ABŞ dollarından yuxarı olan hər bir müəyyən edilmiş müqavilə üçün müqaviləni tender sənədləri ilə müqayisə etmək və hər bir müqavilə üzrə [məsul tərəfin] “Əvvəlcədən seçilmiş podratçılar siyahısı”ndan ən azı 3 podratçının tenderdə iştirak edib-etmədiyini müəyyən etmək.	Dəyəri 25.000 ABŞ dollarından yuxarı olan 37 müqavilə ilə bağlı tender sənədlərini yoxladıq. 37 müqavilə ilə bağlı tender sənədlərinin 5-i [xarici dil] dildə təqdim edilmişdir. Bu 5 tender sənədinin tərcüməsində bizə kömək etmək üçün işə tərcüməçi cəlb etdik. Biz 37 müqavilədən 36-sı üzrə [tapşırıq verən tərəfin] “Əvvəlcədən seçilmiş podratçılar siyahısı”ndan ən azı 3 podratçının tenderdə iştirak etdiyini aşkar etdik. Biz 65.000 ABŞ dolları dəyərində tenderdə iştirak etməyən 1 müqavilə aşkar etdik. Rəhbərlik bizə bildirdi ki, bu müqavilənin tenderdə iştirak etməməsinin səbəbi müqavilə üzrə müddətlərə riayət

⁸ Məsələn, IESBA Məcəlləsi müvafiq etik norma olduğu halda, IESBA Məcəlləsinin 4A hissəsi isə müvafiq müstəqillik tələbləri olduğu halda, bu cümlə aşağıdakı kimi qurula bilər: “Biz Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsi”nə (o cümlədən Beynəlxalq Müstəqillik Standartlarına) (IESBA Məcəlləsi) və IESBA Məcəlləsinin 4A Hissəsindəki müstəqillik tələblərinə riayət etdik”.

		<p>etmə ilə bağlı fəvqəladə vəziyyətlə bağlı olmuşdur.</p> <p>Təndər sənədlərinin tərcüməsində bizə kömək etmək üçün tərcüməçinin işə cəlb edilməsi prosedurların yerinə yetirilməsi və nəticələrin bildirilməsi üzrə məsuliyyətimizi azaltmır.</p>
3	<p>Siyahıda dəyəri 25 000 ABŞ dollarından yuxarı olan hər müəyyən edilmiş müqavilə üçün imzalanmış müqavilə üzrə ödənilməli olan məbləği [məsul tərəfin] yekunda podratçıya ödədiyi məbləğ ilə müqayisə etmək və yekunda ödənilən məbləğin müqavilədə razılaşdırılmış məbləğ ilə eyni olub-olmadığını müəyyən etmək.</p>	<p>Biz siyahıya daxil edilən dəyəri 25.000 ABŞ dollarından yuxarı olan 37 müqavilə üzrə imzalanmış sənədləri əldə etdik və müqavilələr üzrə ödəniləcək məbləğləri [tapşırıq verən tərəfin] təchizatçıya yekunda ödədiyi məbləğlərlə müqayisə etdik.</p> <p>Biz aşkar etdik ki, imzalanmış müqavilələr üzrə ödəniləcək məbləğlər 37 müqavilədən 26-sı üzrə [tapşırıq verən tərəfin] yekunda ödədiyi məbləğlərdən fərqlənir. Bütün bu hallarda rəhbərlik bizə bildirdi ki, məbləğlərdəki fərq 20X1-ci ilin sentyabr ayında qüvvəyə minmiş [yurisdiksiyanın] satış vergisi dərəcəsində 1% artımı ehtiva etməli idi.</p>

[Mütəxəssis-praktikin imzası]

[Mütəxəssis-praktikin hesabatının tarixi]

[Mütəxəssis-praktikin ünvanı]

